

Borgermøder En styrket EU-debat 2018

Foreningen **Europa*nu*** har i oktober og november 2018 gennemført 12 borgermøder i hele landet for over 700 deltagere. Det særlige ved disse møder har været udgangspunktet i forskningsformidling.

Antal deltagere i alt: 742

Byer og datoer: Struer 9/10, Køge 15/10, Højer 15/10, Hadsten 23/10, Jelling 23/10, Grenaa 24/10, Faaborg 25/10, Ry 25/10, Bogense 30/10, København 1/11, Aarhus 8/11, Aalborg 15/11.

Emner: Brexit - hvordan bliver man skilt fra EU?; EU og Putin - skal vi være bange for Rusland?; Flygtninge, EU og Danmarks grænser; Macrons Frankrig - en ny retning for Europa?; Hvor er Europa på vej hen?; Pop, politik og integration i Europa - hvad fortæller Melodi Grand Prix os om Europa?

Oplægsholdere: Søren Riishøj, lektor emeritus, Syddansk Universitet; Lisanne Wilken, lektor i europastudier, Aarhus Universitet; Erik Kulavig, lektor i historie, Syddansk Universitet; Ole Helmersen, lektor i engelsk, Copenhagen Business School; Louise Halleskov Storgaard, lektor i EU-ret, Aarhus Universitet; Jørn Boisen, institutleder for engelsk, germansk og romansk, Københavns Universitet; Martin Lemberg-Pedersen, adjunkt i statskundskab, Aalborg Universitet.

Værter: Niels Kvale, udlandsredaktør, DR; Lucia Elisabeth Kyle, journalist; Julie Krog Vistisen, journalist.

Rapport om gennemførelse af En styrket EU-debat i 2018

Tilskudsmodtager	EuropaNU			
Tilskud i kr.	156.000 kr.			
Samarbejdspartnere	Folkeuniversitetet i Aarhus, Folkeuniversitetet i Norddjurs, Folkeuniversitetet i Struer, Folkeuniversitetet i Faaborg, Folkeuniversitetet i Aalborg, Brandbjerg Højskole, Designhøjskolen Højer, Europe Direct Struer, Hadsten Højskole, Køge Bibliotek, Ry Bibliotek, Nordfyns Højskole.			
Hvordan blev debatterne annonceret	Via sitet: https://fuau.dk/europa-nu/ og via lokale samarbejdspartneres kanaler			
Hvilke elementer indgik i projektet	Ved alle arrangementer debatterede en inviteret forsker med deltagerne om dagens emne. Debatten blev faciliteret af en dygtig vært, hyret ind til formålet, som også noterede sig de debatterede emner og holdningstilkendegivelser fra deltagerne.			
Hvor er debatterne afholdt	Dato og sted	Tema(er) for debatten	Særligt at bemærke ved denne debat	Antal deltagere
Nr. 1	09/10 – Struer Bibliotek	Overskrift: <i>Brexit - hvordan bliver man skilt fra EU?</i>	Lokal samarbejdspartner: Europe Direct Struer og Struer Folkeuniversitet Forsker: Ole Helmersen, CBS Vært: Berit Volder Kjær, Europe Direct Struer Indlæggene fra publikum udtrykker stor tvivl og bekymring om fremtiden på de britiske øer, men ikke bekymring for Danmarks eller EU's fremtid i den forbindelse. Det er primært fremtiden for England, Wales, Skotland, Nordirland og Irland, som er på spil.	31

Nr. 2	15/10 – Køge Bibliotek	Overskrift: <i>EU og Putin - skal vi være bange for Rusland?</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Køge Bibliotek Forsker: Søren Riishøj, SDU Vært: Journalist Lucia Elisabeth Kyle</p> <p>Ved starten af arrangementet blev deltagerne stillet en række spørgsmål om EU, Danmark og Rusland. 50% gav udtryk for at Putin er en trussel mod både EU og Danmark. Efter indlæg fra Søren Riishøj og fælles diskussion, blev de samme spørgsmål stillet igen og her mente kun 17% af deltagerne, at Rusland udgør en trussel mod EU og Danmark.</p> <p>Deltagerne kom desuden med følgende tilkendegivelser: At EU bør holde fast i idealer om fællesskab, mangfoldighed og åbenhed. At det er vigtigere end nogen sinde at holde sammen i EU.</p>	43
Nr. 3	15/10 – Designhøjskolen Højer	Overskrift: <i>Pop, politik og integration i Europa - hvad fortæller Melodi Grand Prix os om Europa?</i>	Lokal samarbejdspartner: Designhøjskolen Højer Forsker: Lisanne Wilken, AU	22

			<p>Vært: Journalist Julie Krog Vistisen</p> <p>Ved starten af arrangementet blev deltagerne stillet en række spørgsmål om Melodi Grand Prix og Europæisk identitet. Af svarene fremgik det, at Melodi Grand Prix kan give et øjebliksbillede på ligheder og forskelle i europæisk kultur, politik og identitet, men at Melodi Grand Prix kun i nogen grad kan være med til ligefrem at skabe en fælles europæisk identitet. Derpå fulgte oplæg fra Lisanne Wilken og fælles debat.</p> <p>De samme spørgsmål, som ved arrangementets begyndelse, blev stillet ved arrangementets slutning og gav det samme billede.</p> <p>Deltagerne kom desuden med følgende betragtninger: Man kan fornemme spændingerne mellem Rusland og Europa i MGP. Det virker som om russerne i</p>	
--	--	--	--	--

			hvert fald ser værdi i at være en del af Europa og Melodi Grand Prix.	
Nr. 4	23/10 – Hadsten Højskole	Overskrift: <i>EU og Putin - skal vi være bange for Rusland?</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Hadsten Højskole Forsker: Erik Kulavig, SDU Vært: Journalist Lucia Elisabeth Kyle</p> <p>Ved starten af arrangementet blev deltagerne stillet en række spørgsmål om EU, Danmark og Rusland. 79% af deltagerne mente, at EU's sanktioner mod Rusland er den rigtige politik. 36% mente at vi skal købe gas af russerne. Herpå fulgte et oplæg af Erik Kulavig og fælles debat. Ved arrangementets slutning blev de samme spørgsmål stillet, som i starten. I anden omgang mente kun 40% at sanktionspolitikken mod Rusland er den rigtige. Og 52% mente, at vi skal købe gas af russerne.</p>	59

			<p>Deltagerne kom desuden med følgende betragtninger: Putins konfrontatoriske stil skal primært ses som en styrkelse af hans image indadtil, som en stærk leder. EU er nærmere truet af intern splittelse og bør arbejde for en stærkere integration af medlemsstaterne, men samtidig give plads til forskellighed og regional selvbestemmelse, hvor det er muligt.</p>	
Nr. 5	23/10 – Brandbjerg Højskole	Overskrift: <i>Brexit - hvordan bliver man skilt fra EU?</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Brandbjerg Højskole Forsker: Ole Helmersen, CBS Vært: Journalist Julie Krog Vistisen</p> <p>Ved starten af arrangementet blev deltagerne stillet en række spørgsmål om EU, UK og Brexit. 70% mente, at Brexit er skidt for både EU og UK. 53% mente, at EU ikke bør give UK særligt fordelagtige betingelser efter Brexit.</p>	89

			<p>56% var imod, at DK skal have en afstemning om Danxit.</p> <p>Herpå fulgte et oplæg fra Ole Helmersen og fælles debat.</p> <p>Ved slutningen af arrangementet blev de samme spørgsmål stillet igen og de samme meninger kom til udtryk endnu tydeligere.</p> <p>85% mente, at Brexit var skidt for både EU og UK.</p> <p>71% var imod en dansk afstemning om EU-medlemskab.</p> <p>Den samme andel, 52%, mente, at UK ikke bør få særligt fordelagtige forhold tilbudt af EU.</p>	
Nr. 6	24/10 – Pavillionen i Grenaa	Overskrift: <i>Flygtninge, EU og Danmarks grænser</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Norddjurs Folkeuniversitet</p> <p>Forsker: Louise Halleskov Storgaard, AU</p> <p>Vært: Journalist Julie Krog Vistisen</p> <p>Ved arrangementets begyndelse blev deltagerne stillet</p>	19

			<p>en række spørgsmål om flygtningepolitik i EU og DK. Overvældende 100% mente, at der er en urimelig fordeling af asylansøgere i EU. 40% mente, at flygtningespørgsmålet vil have indflydelse på deres stemme til parlamentsvalget i maj. Efter et oplæg fra Louise Halleskov Storgaard og fælles debat, blev de samme spørgsmål stillet deltagerne ved slutningen af arrangementet med det samme resultat.</p> <p>Deltagerne kom desuden med følgende betragtninger: At EU står for solidaritet og ansvarlighed og bør udvise solidaritet i fordelingen af flygtninge og finde en fælles løsning. At DK bør melde sig ind i fællesskabet og afskaffe forbeholdene. At EU bør gøre mere for at sikre de ydre grænser.</p>	
Nr. 7	25/10 – Det Gamle Bibliotek i Faaborg	Overskrift: <i>EU og Putin - skal vi være bange for Rusland?</i>	Lokal samarbejdspartner: Faaborg Folkeuniversitet	34

			<p>Forsker: Søren Riishøj, SDU Vært: Journalist Lucia Elisabeth Kyle</p> <p>Ved arrangementets begyndelse blev deltagerne stillet en række spørgsmål om EU, Danmark og Rusland. 68% mente, at danskerne har grund til at frygte Putin. 92% mente, at EU bør være bedre til at indgå i dialog med Rusland, mens 45% mente, at EU's sanktionspolitik mod Rusland er rigtig og 58% mente, at vi ikke skal købe gas af russerne. Herpå fulgte et oplæg fra Søren Riishøj og en fælles debat. Arrangementet blev afrundet med en ny afstemning om de samme spørgsmål, som i begyndelsen. Her mente nu kun 48% at danskerne har grund til at frygte Putin. Ved de resterende spørgsmål havde holdningerne ikke ændret sig meget. Dog mente en lidt større del, at vi godt kan</p>	
--	--	--	---	--

			købe gas af russerne.	
Nr. 8	25/10 – Ry Bibliotek	Overskrift: <i>Flygtninge, EU og Danmarks grænser</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Ry Bibliotek Forsker: Louise Halleskov Storgaard, AU Vært: Journalist Julie Krog Vistisen</p> <p>Ved arrangementets begyndelse blev deltagerne stillet en række spørgsmål om flygtningepolitik i EU og DK. Overvældende 100% mente, at der er en urimelig fordeling af asylansøgere i EU. 42% mente, at flygtningespørgsmålet vil have indflydelse på deres stemme til parlamentsvalget i maj. Kun 9% vidste, hvad Dublinforordningen går ud på. Efter et oplæg fra Louise Halleskov Storgaard og fælles debat, blev de samme spørgsmål stillet deltagerne ved slutningen af arrangementet. Nu vidste 91%, hvad Dublinforordningen går ud på. Kun 27% mente ved arrangementets slutning, at flygt-</p>	15

			<p>ningespørgsmålet vil have indflydelse på deres stemme til parlamentsvalget i maj. 100% mente fortsat at der er en urimelig fordeling af flygtninge i EU.</p> <p>Deltagerne kom desuden med følgende betragtninger:</p> <p>Der er for lidt oplysning om EU, for lidt gennemskuelighed og for lidt konkret information.</p> <p>Pro-EU politikere bør stå ved deres holdninger og udvise større engagement.</p> <p>EU bør stå sammen om de fælles værdier, samarbejde bedre og udvise større solidaritet.</p>	
Nr. 9	30/10 – Nordfyns Højskole	Overskrift: <i>Macrons Frankrig – en ny retning for Europa?</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Nordfyns Højskole Forsker: Jørn Boisen, KU Vært: Journalist Julie Krog Vistisen</p> <p>Arrangementet blev indledt med en række spørgsmål til deltagerne om deres forhold til EU.</p>	15

			<p>58% svarede ja til, at de følte sig som europæere. 100% følte sig beskyttet af EU. 57% gik ind for mere udviklet europæisk samarbejde. Og 80% gik ind for et EU-militær.</p> <p>Herpå fulgte et oplæg fra Jørn Boisen og fælles debat og som afslutning på arrangementet blev deltagerne stillet de samme spørgsmål som i begyndelsen.</p> <p>Nu følte 89% sig som europæere, mens kun 11% følte sig beskyttet af EU. 78% gik ind for mere EU-samarbejde og 75 gik ind for et EU-militær.</p> <p>Deltagerne kom desuden med følgende betragtninger:</p> <p>Det kunne være rart at se mere engagement omkring det europæiske samarbejde. Der mangler visioner og passion for EU's fremtid. EU skal være mere folkeligt og idealistisk.</p>	
--	--	--	--	--

Nr. 10	01/11 – Folkeuniversitetet i Emdrup	Overskrift: <i>Hvor er Europa på vej hen?</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Folkeuniversitet i Emdrup Forskere: Martin Lemberg-Pedersen, AAU og Ole Helmersen, CBS Vært: Niels Kvale, DR</p> <p>Arrangementet blev indledt med en række spørgsmål til deltagerne. Dels om flygtningepolitik i EU og dels om Brexit.</p> <p>60% svarede Ja til, at solidarisk samarbejde på flygtningeområdet virker umuligt, set i lyset af flygtningekrisen i 2015.</p> <p>98,5% svarede Nej til, at aftalen mellem Tyrkiet og EU er en langsigtet løsning på flygtningeproblemet.</p> <p>74% svarede Nej til, at UK bør have særligt fordelagtige aftaler med EU efter Brexit.</p> <p>98,5% svarede Nej til at det vil være en fordel for EU at slippe af med UK.</p>	204

			<p>Herpå fulgte indlæg fra Niels Kvale, Martin Lemberg-Pedersen og Ole Helmersen og fælles debat med publikum.</p> <p>Arrangementet sluttede med at deltagerne blev stillet de samme spørgsmål, som i begyndelsen.</p> <p>Nu mente kun 36% at solidarisk samarbejde i EU på flygtningeområdet er umuligt og deltagerne mente forsat ikke, at aftalen med Tyrkiet er en langsigtet løsning (100%).</p> <p>I forhold til Brexit lignede svarene meget dem, der blev givet i begyndelsen.</p> <p>78% sagde nej til gunstige forhold for UK efter Brexit og 93% mente ikke, at Brexit bliver en fordel for EU.</p> <p>Desuden kom deltagerne med følgende betragtninger: Italien og Grækenland er blevet snydt af EU med Dublinforordningen og det er utroligt at det ikke er blevet adresseret.</p> <p>Der er en uheldig sprogbrug</p>	
--	--	--	---	--

			<p>på flygtningeområdet: Man siger integration, men mener assimilation.</p> <p>Det er svært at se en fornuftig løsning på grænseproblematikken mellem Irland og Nordirland.</p> <p>Er Brexit UK-pressens skyld?</p>	
Nr. 11	08/11 – Folkeuniversitetet i Aarhus	Overskrift: <i>Hvor er Europa på vej hen?</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Folkeuniversitetet i Aarhus</p> <p>Forskere: Louise Halleskov Storgaard, AU og Ole Helmersen, CBS</p> <p>Vært: Niels Kvale, DR</p> <p>Arrangementet blev indledt med en række spørgsmål til deltagerne. Dels om flygtningepolitik i EU og dels om Brexit.</p> <p>99,5 % svarede, at de ikke mente, EU bestemmer eller har afgørende indflydelse på, hvem der er flygtning i Danmark.</p> <p>Kun 9 % svarede, at de vidste, hvad Dublin forordningen går ud på – 91 % vidste det ikke.</p>	184

			<p>55% svarede Nej til, at UK bør have særligt fordelagtige aftaler med EU efter Brexit, mens 45 % svarede ja. 98,5% svarede Nej til at det vil være en fordel for EU at slippe af med UK.</p> <p>Herpå fulgte indlæg fra Niels Kvale, Louise Halleskov Storgaard og Ole Helmersen og fælles debat med publikum. Arrangementet sluttede med at deltagerne blev stillet de samme spørgsmål, som i begyndelsen.</p> <p>Nu mente kun 0,5% EU bestemmer eller har afgørende indflydelse på, hvem der er flygtning i Danmark, men nu mente 100 %, at de vidste hvad Dublinforordningen går ud på.</p> <p>I forhold til Brexit var deltagerne blevet mindre villige til at give briterne særbehandling i forhold til andre 3.lande: 83% mente nej, mens 17 % mente ja. Der var dog stadig stor enighed om, at det vil være bedre for EU,</p>	
--	--	--	--	--

			<p>hvis briterne blev – kun 3 % mente, at det ville blive bedre uden dem.</p> <p>Desuden kom deltagerne med følgende betragtninger:</p> <p>Det er klart, at Italien og Grækenland ikke vil være med til den flygtningepolitik, vi har nu – vi i Norden er usolidariske i Dublinforordningen.</p> <p>Der er noget galt i EU, når firmaer kan bruge kabotage-reglerne til at give skrækelige forhold for filippinere og østeuropæere i Danmark. Det må have førstehedsrang, at man ikke kan bruge reglerne til at skaffe dårligere forhold for arbejdstagere rundt om i Europa.</p> <p>Bliver det nemmere at få løst flygtningekrisen, hvis Merkel får en ny rolle i EU-lederskabet?</p> <p>Skal der nye samarbejder på tværs i Europa, som man skal</p>	
--	--	--	--	--

			<p>være opmærksom på til parlamentsvalget? Det virker som om det ekstreme højre rykker sammen i Frankrig, Italien og Ungarn.</p> <p>Er der håb for, at andre bevægelser end de højrenationale og fremmedfjendske bliver store?</p> <p>Er der en deadline for, hvornår landene skal have forhandlet en ny fælles flygtningepolitik på plads?</p> <p>Når UK-politikerne skal forhandle Brexit, forhandler de så også om, om de skal ud af de fælles sociale arbejdsmiljøregler fra 1997? Er May eller andre interesserede i at komme ud af dem, for at øge konkurrenceevne via virkelig dårlig løn og arbejdsforhold?</p> <p>Briterne virker til at have fortrudt Brexit i befolkningen og det har vist sig meget svære at bryde EU27-forhandlingsparternes fælles-</p>	
--	--	--	---	--

			skab og få en fordelagtig aftale. Kan man forestille sig, at regeringen udskriver en ny folkeafstemning, hvor de kan droppe Brexit?	
Nr. 12	15/11 – Folkeuniversitetet i Aalborg	Overskrift: <i>Hvor er Europa på vej hen?</i>	<p>Lokal samarbejdspartner: Folkeuniversitetet i Aalborg Forskere: Louise Halleskov Storgaard, AU og Ole Helmersen, CBS Vært: Niels Kvale, DR</p> <p>Arrangementet blev indledt med en række spørgsmål til deltagerne. Dels om flygtningepolitik i EU og dels om Brexit.</p> <p>100 % svarede, at de ikke mente, EU bestemmer eller har afgørende indflydelse på, hvem der er flygtning i Danmark.</p> <p>Kun 9 % svarede, at de vidste, hvad Dublin forordningen går ud på – 91 % vidste det ikke.</p> <p>82% svarede Nej til, at UK bør have særligt fordelagtige aftaler med EU efter Brexit,</p>	27

			<p>mens 18 % svarede ja. 91% svarede Nej til at det vil være en fordel for EU at slippe af med UK.</p> <p>Herpå fulgte indlæg fra Niels Kvale, Louise Halleskov Storgaard og Ole Helmersen og fælles debat med publikum. Arrangementet sluttede med at deltagerne blev stillet de samme spørgsmål, som i begyndelsen.</p> <p>Stadig mente 0% at EU bestemmer eller har afgørende indflydelse på, hvem der er flygtning i Danmark, men nu mente 100%, at de vidste hvad Dublinforordningen går ud på.</p> <p>I forhold til Brexit var deltagerne blevet mindre villige til at give briterne særbehandling i forhold til andre 3.lande: 86% mente nej, mens 14% mente ja. Lidt færre mente, at det vil være bedre for EU, hvis briterne blev – 14%.</p> <p>Desuden kom deltagerne med</p>	
--	--	--	---	--

			<p>følgende betragtninger:</p> <p>UK begik en fejl da man udskrev Brexit-afstemningen. Man kunne med rimelighed have lavet afstemningen med kvalificeret flertal om så vigtigt et spørgsmål.</p> <p>EU burde være kommet briterne i møde langt tidligere og kunne, ved at have vist sig lydhøre overfor briternes bekymringer, have undgået Brexit.</p> <p>EU-kommissionen bør være mere lydhør over for Europas befolkninger og være mere fleksibel over for medlemsstaterne.</p> <p>Før befolkningen kan engagere sig i europæiske spørgsmål, har man brug for viden, men den viden vi præsenteres for, bliver aldrig sat på spidsen fordi forskere og journalister ikke må politisere, mens politikerne på den anden side ikke giver rum til den viden,</p>	
--	--	--	--	--

			<p>som også er nødvendig.</p> <p>Så længe der ikke er fundet en løsning på Dublinforordningen og en mere solidarisk flygtninge-fordeling vil det være en kilde til stor splid i EU. Det er i alles interesse at finde en rimelig løsning.</p> <p>Det virker som om euro-samarbejdet i virkeligheden er blevet en hindring for EU-samarbejdet.</p>	
(indsæt evt.flere rækker)				
Samlet antal deltagere	742			

Samlet opsamling fra debatterne:

Debatterne forløb fremragende. Deltagerne var engagerede og mødet mellem forskere og deltagere, hvor man indgik i en fælles debat i øjenhøjde, var særdeles givtigt for både forskere og deltagere. Det direkte møde med en forsker, der er ekspert på området, er med til at kvalificere deltagerens holdninger og giver dem et mere fast fundament for deres standpunkter.

Det er desuden givtigt for deltagerne at få aflivet nogle af de myter og misforståelser, som lever i EU-debatten.

Mødet med deltagerens engagement er også med til at skærpe forskerens formidling af svært stof og styrke forskerens egne konklusioner.

Når man ser på de 12 debatarrangementer tegner der sig et samlet billede af et EU med mange udfordringer.

Men når man ser på de holdninger, som deltagerne kom med ved de 12 arrangementer, fremgår det dog, at hvad enten man taler om flygtninge, Brexit eller et aggressivt Rusland, så mener de ikke, at de reelle trusler kommer udefra. Deltagerne mener ikke, at EU for alvor er truet af hverken Brexit, flygtninge eller Rusland. Det eneste, der for alvor kan true EU, er intern splittelse og befolkningernes manglende opbakning.

Deltagerne giver udtryk for, at den trussel, som kommer udefra, simpelthen udstiller det manglende sammenhold i EU-kredsen og befolkningernes ligegyldighed, så i kraft af dette bliver verdens problemer til en trussel for EU, men det er ikke i kraft af en udefrakommende magt, men i kraft af den iboende svaghed i EU, som bliver udstillet, hver gang der er ydre pres.

Deltagerne mener, at EU har behov for en stærkere fortælling om sig selv, som ikke kigger tilbage, men fremad og som rummer stærke visioner for det fremtidige samarbejde i Europa. Der er behov for at blive klarere omkring de idealer, som Europa kan samles om, en mere solidarisk intern politik og for en stærkere demokratisk forankring i befolkningerne.

Dette fordrer, at politikere i alle led bliver klarere på deres egne visioner om Europa og står ved dem i den offentlige debat. Uden stærke og ideologisk forankrede visioner, er det svært at vise vejen for Europas befolkninger og få skabt den demokratiske legitimitet, som et stærkt EU savner.

En styrket EU-debat 2018

Koncept for borgermøderne

Velkomst – hvad mener vi om aftenens emne? (15 minutter)

Værten stiller deltagerne 4-5 EU-relaterede spørgsmål, der knytter sig til aftenens tema. Deltagerne stemmer om, hvordan de forholder sig til hvert af spørgsmålene.

Oplæg – forskerne udfordrer deltagerne (30 min)

En forsker holder et oplæg, der giver mere viden om aftenens tema.

Pause (15 min)

I pausen kan deltagerne hænge post-its op med deres ønsker for EU i fremtiden.

Debat – deltagerne udfordrer forskerne (30 min)

Deltagerne debatterer aftenens tema med vært og oplægsholder.

Afslutning – hvor står vi nu? (15 min)

Deltagerne stemmer igen på de samme spørgsmål, som vi stillede dem, da de kom – og vi ser, om noget har rykket sig i løbet af aftenen.

Opsamling af deltagernes holdninger

Deltagerne var engagerede og mødet mellem forskere og deltagere, hvor man indgik i en fælles debat i øjenhøjde, var givtigt for både forskere og deltagere. Undervejs blev en del af de myter og misforståelser, der lever i EU-debat-ten, aflivet. Mødet med deltagerne er også med til at skærpe forskerens formidling. Når man ser på de 12 debatar-ramminger tegner der sig et samlet billede af et EU med mange udfordringer.

Af deltagernes holdninger, fremgår det dog, at hvad enten man taler om flygtninge, Brexit eller et aggressivt Rusland, så mener de ikke, at de reelle trusler kommer udefra. Deltagerne gav udtryk for, at det eneste, der for alvor kan true EU, er intern splittelse og befolkningernes manglende interesse. De udefrakommende faktorer udstiller disse udfordringer.

Deltagerne mener, at der er behov for klarere visioner for det fremtidige samarbejde i Europa. Hvilke idealer kan man samles om? Er der behov for mere europæisk solidaritet? Hvordan styrkes demokrati og medbestemmelse?

Dette fordrer, at politikere i alle led bliver klarere i deres visioner om Europa og står ved dem i den offentlige debat. Uden stærke visioner, er det svært at vise vejen for Europas befolkninger og få skabt demokratisk legitimitet. Medierne spiller ligeledes en stor rolle i deres dækning af europæisk politik.